

Tájékoztató az NVT keretében megvalósult erdőtelepítések befejezéséről

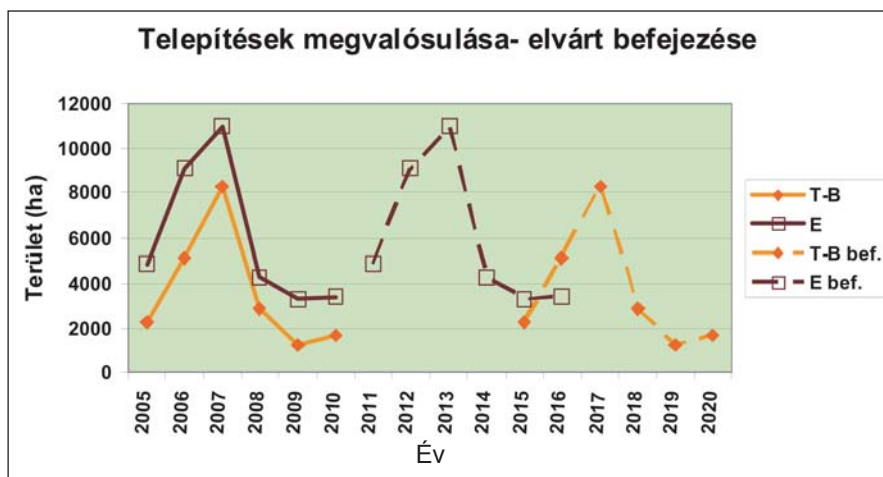
Nagy József – NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

Holl Katalin – NÉBIH Erdészeti Igazgatóság

A Nemzeti Vidékfejlesztés Terv (NVT) keretében finanszírozott EU-s erdőtelepítések befejezésére a támogatási rendelet a hatályos erdő-törvénytől eltérő, szigorú – állománytípus-csoporttól függő – határidőt állapít meg az erdőgazdálkodók számára. Amennyiben ezt a határidőt a gazdálkodó nem tudja teljesíteni, a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal (MVH) elrendeli az addig felvett támogatási összegek visszafizetését.

Hazánk 2004. évi csatlakozásakor az Európai Unió a hétéves költségvetési időszaka közepe táján tartott. A 2007-ig még hátralévő időszakra vonatkozóan készült el az Európai Mezőgazdasági Orientációs és Garancia Alap hazai megvalósulását jelentő NVT program, melynek egyetlen erdészeti vonatkozású szereplőjeként meghirdették a „Mezőgazdasági területek erdősítése” támogatási jogcímet. A jogcím révén lehetőség nyílt a mezőgazdasági művelésre kevésbé alkalmas, de még a Mezőgazdasági Parcella Azonosító Rendszerben (MePAR) területalapú támogatási jogosultsággal rendelkező területek beerdősítésére, így a mezőgazdasági szerkezet-átalakítás elősegítésére, az erdőterület növelésére.

A jogcím támogatási lehetőséget biztosított az erdőtelepítés első kivételéhez, az ápoláshoz, valamint az erdőtelepítés miatti jövedelemkiesés pótlásához. Emellett a gazdálkodónak lehetősége volt különböző, úgynevezett kiegészítő intézkedések (például vadkár elhárító kerítés) közül is választani. Az első kivételért járó összeget az ügyfél már az első kifizetés alkalmával megkapta, míg az ápolási támogatáshoz az

Forrás: NÉBIH Erdészeti Igazgatóság, Készítette: Holl Katalin

első öt évben jutott hozzá. A jövedelempótló támogatási időszak igen hosszú, tölgy és bükk célállományok esetében például 20 évben került megállapításra, évenkénti kifizetésekkel.

A jogcím gyakorlati végrehajtása során szerzett tapasztalatok alapján az érintett erdőgazdálkodók fő felhívását az ötödik évben esedékes, az ápolási támogatáshoz kapcsolódó úgynevezett sikeresség-vizsgálatra fordítják. Ekkor az MVH azt ellenőrzi, hogy a főfafaj legalább 3 éves egyedeinek egyedyszáma eléri-e az első kivételre tervezett egyedszám 70%-át, véderdők esetében az 50%-át, az elegyarány a jóváhagyott célállomány-típusnak megfelel-e, és a pótlást legkésőbb az előző tenyészeti időszakban hajtották-e végre a területen.

A tapasztalatok szerint ezt követően az erdőgazdálkodók nem fordítanak kellő figyelmet a támogatási rendeletben előírt sajátos befejezési határidőkre. Így szükséges kiemelni a 132/2004. (IX.11.) FVM-rendelet 23. § (1)-(2) bekezdéseit, miszerint:

23. § (1) Amennyiben az erdősítés engedélyezett legkésőbbi befejezésének évében (tölgy és bükk célállomány esetében 10., minden egyéb célállomány esetében 6. év) az erdősítés nem fejezhető be, és emiatt az erdőtelepítést az erdészeti hatóság nem nyilvánítja befejezettnek, úgy a támogatásra jogosult:

a) köteles az első kivételhez és az ápoláshoz korábban már felvett támogatást a támogatási határozat kiadásának évében érvényben lévő feltételekkel, a jegybanki alapkamattal növelt összegben visszafizetni,

b) támogatási jogosultságát elveszti, és
c) két évig e rendelet alapján támogatásban nem részesülhet.

(2) A támogatási jogosultság elvesztése esetén megszűnik a jövedelempótló támogatás igénybevételéhez való jogosultság is.

Vagyis a súlyos szankciók elkerülése érdekében a tölgy és bükk célállományok kivételével az érintett erdőrészeket a 6. évben, a tölgy és bükk főfafajú telepítések esetében pedig a 10. évben be kell fejezni. Az egyéb kemény lombos támogatási kategóriába tartozó, főként csert tartalmazó célállományok esetében a 6. évre történő befejezhetőség a tapasztalatok szerint fokozott problémát jelent.

Az ábra szemlélteti a fent meghatározott két befejezési kor szerint csoportosítva az NVT keretében megvalósított erdőtelepítéseket. A diagram egyúttal – a grafikonokat időben eltolva – bemutatja a teljesítendő befejezési határidőket és a befejezéssel érintett erdőterület nagyságát. Jól látszik, hogy a nem tölgy és bükk, az ábrán az „Egyéb” kategóriába sorolt erdőrészek esetében 2012 és 2013 kritikus év lesz. A tölgy és bükk támogatási cso-

Forrás: origo.hu

Fotó: Rajai Iv

portnál a befejezési kényszer csúcspontja 2017-ben várható.

Logikus megoldásként kínálkozna a támogatási rendeletben szabott egyedi, a gyakorlatban nehezen megvalósítható kritériumrendszer megváltoztatása. Viszont ez a feltételrendszer a Bizottság által elfogadott programszövegben is ilyen formában került rögzítésre, és így a lezárt költségvetési időszak tekintetében programmódosítás kezdeményezésére már nincs lehetősége a tagállamnak. Ennek következménye, hogy a program szövegétől eltérően, azzal ellentétesen a támogatási rendelet módosítására sincs mód.

A befejezési kor teljesítése elé egyre gyakrabban gördítenek akadályokat a gazdálkodótól független külső körülmények, az úgynevezett vis maior események (pl. tavaszi fagyok, aszálykár). A kor megállapítása egy korábban súlyosan károsodott erdőrészlet esetében koránt sem annyira nyilvánvaló, mint ott, ahol az első kivétel elvégzését követően

kizárólag a szokásos mértékűnek tekinthető pótlások elvégzésére került sor. Az MVH kizárólag egyértelmű jogszabályi felhatalmazás esetén tudja kezelni az erdőrészletek időbeli „visszaléptetését”, vagyis azt a helyzetet, amikor is az

első kivétel éve óta eltelt idő és az erdőrészlet „bírálati kora” eltér egymástól.

A Magyar Közlöny 2012. évi 45. számában jelent meg a 37/2012. (IV.16.) VM-rendelet, mely többek között az alábbiak szerint rendelkezik a 132/2004. FVM-rendelet módosításáról:

15/A. §(4) Azokban az erdőültetvényekben, ahol a gazdálkodó jóváhagyott vis maior bejelentéssel rendelkezik az adott erdőültetés vonatkozásában és a káresemény által sújtott terület nagysága az erdőültetésben

a) nem különíthető el, de mértéke eléri az 50%-ot, vagy

b) elkülöníthető és mértéke eléri vagy meghaladja az 1 ha-t vagy a részlet felét

a 23. §(1) bekezdésben foglaltakat a vis maior káresemény bejelentésének elfogadásáról szóló helyi adó vagy részben helyi adó határozat jogerőre emelkedésétől számítva kell teljesítenie a gazdálkodónak.

A módosítás szövege egyértelművé teszi, hogy a támogatási rendeletben meghatározott befejezési határidők teljesítése alól kizárólag a vis maior eseménnyel érintett erdőrészletek kaphatnak átmeneti haladékot. Ennek azonban fontos előfeltétele az, hogy az ügyfél az MVH által elfogadható módon, az egységes kérelem felületén, elektronikusan nyújtsa be vis maior kérelmét. A területileg illetékes erdőfelügyelőnek való kárbejelentés, egyeztetés – még ha az írásban történik is – nem helyettesíti az MVH-hoz történő, a szabályoknak megfelelő bejelentést.

Fotó: Gáspár Gábor

Csemetekerti homoktalajok tartós javítása

A homoktalajok termőképességének meghatározó tényezője az agyagkolloid-tartalom. Ebből a 2 ezred mm-nél kisebb részecskékből a sovány homokjaink csak 3–5%-ot tartalmaznak a kívánatos 20%-kal szemben.

Ismeretes, hogy a talajok víz- és tápanyagtároló képessége az agyagkolloid-tartalom függvénye. Az agyagot nem tartalmazó homok levegős, könnyen befogadja és átengedi a vizet. Az így trágyázott talajok szervesanyag-tartalma az élénk /sok levegős/ baktériumos bontás hatására hamar lebomlik (elég) és a csapadékban vagy öntözővízben akadálytalanul mozog lefelé a talajvíz irányába. A műtrágyák is hasonlóan rövid ideig hatásosak. A csapadéktól függően hamar kimosódnak.

Az elméleti ismeretekkel alátámasztott gyakorlati tapasztalat szerint a ho-

moktalajok agyagkolloidokkal való dúsítása lényegesen emeli a termőképességet. Különösen kedvező a hatás, ha a szerves trágya és az agyag összeérlelésével előállított földestrágyával történik a talajerő-utánpótlás. Az összeérlelés ideje alatt alakul ki az agyag-humusz-kolloid komplex, mely a legnagyobb termelőerőt képviselő, mezőszegi (csernozjom) talajoknak is jellemző része. Az agyag és a szerves trágya összeérlelésével létrehozott anyag tartós talajjavító hatású. Javul a vízvisszatartó képesség, melynek következtében a tápanyagok nem mosódnak ki, megkötődnek az agyagkolloidok felületén, kedvezőbb víz- és tápanyagfelvételi lehetőséget biztosítva a természet növény részére. Az így javított homoktalajok újabb szerves trágyázása is

nagyobb hatású a javuló vízvisszatartó és tápanyagmegkötő képesség következtében.

A leírtakból kínálkozik a lehetőség, mely szerint a közelben található agyagtartalmú talaj, vagy nyers bányagyag is felhasználható a homoktalajok javítására.

Az éretlen trágyák a természet növényre káros anyagokat tartalmaznak. Ezek az anyagok az ismertetett eljárás során kedvezően átalakulnak.

Mindenképpen célszerű legalább annyi agyagtartalmú földet a trágyák érlelésére felhasználni, ami a lebomlás során keletkező humuszanyagokat, tápanyagokat megköti. Az így átalakított trágya már kiszórható a gyors lebomlás és kimosódás veszélye nélkül.

Nagy Antal, erdőmérnök